

การสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะทะเล โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

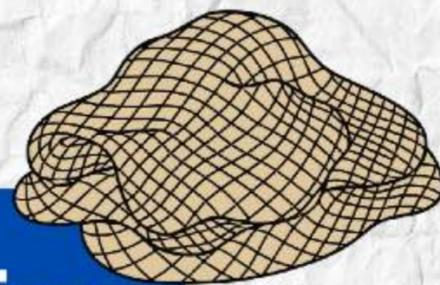
ขององค์กรชุมชนทอนลิบง

นายสาโรจน์ มนตะลักขณ์ 651011316

ความเป็นมา

และความสำคัญ

ปัจจุบันปัญหาขยะทะเลนับเป็นหนึ่งในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีความรุนแรง โดยเฉพาะพื้นที่ชายฝั่งทะเลซึ่งเป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมของมนุษย์จำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการประมง การท่องเที่ยว ขยะทะเลที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ประกอบด้วย ขยะจากเครื่องมือประมงที่ถูกทิ้งลง ซึ่งชุมชนบ้านทอนลิบง ตำบลเกาะลันตาน้อย อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ เป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่มีความสำคัญทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศทางทะเล นอกจากนี้ พื้นที่ดังกล่าวยังเป็นแหล่งทำมาหากินของประชาชนในชุมชน ทั้งในด้านการประมงพื้นบ้านและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเล ดังนั้นโครงการการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะทะเล โดยกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนตำบลทอนลิบง จึงจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการขยะทะเลที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ส่งเสริมการเรียนรู้ การรวมกลุ่ม และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาบริบท สภาพทั่วไป

และการจัดการขยะทะเลของชุมชนทอนลิบง

2) เพื่อสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของ

องค์กรชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จาก

ขยะทะเล

3) เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะทะเลโดย

กระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน

ทอนลิบง

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1) บริบท สภาพทั่วไปของชุมชนทอนลิบง
- 2) การจัดการขยะทะเลของชุมชนทอนลิบง
- 3) กระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะทะเล
- 4) การสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะทะเลโดยกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนทอนลิบง

ขอบเขตด้านพื้นที่

ชุมชนบ้านทอนลิบง ตำบลลันตาน้อย
อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย

- วิชาสหกิจสันตปาติกชุมชนบ้านทอนลิบง
- คนในชุมชนทอนลิบงจำนวน 10 คน
- เยาวชนจากโรงเรียน 14 คน

วิธีการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบริบทและสภาพปัญหาของชุมชน

ดำเนินการศึกษาบริบทของชุมชนบ้านทอนลิบงในด้านวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์และกำหนดแนวทางในการพัฒนาและแก้ไข้ปัญหา

นำข้อมูลบริบทและสภาพปัญหาที่ได้จากการศึกษา มาวิเคราะห์เชิงโครงสร้างในมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำโครงการและวางแผนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม

การจัดทำโครงการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหัวใจสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน และประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการระบุปัญหา กำหนดเป้าหมาย ออกแบบกิจกรรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการตามแผนและกิจกรรม

ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปและถอดบทเรียน

ภายหลังการดำเนินโครงการ มีการติดตามประเมินผล และสรุปบทเรียนร่วมกับชุมชน

แนวคิด

และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.แนวคิดเรื่องขยะทะเล

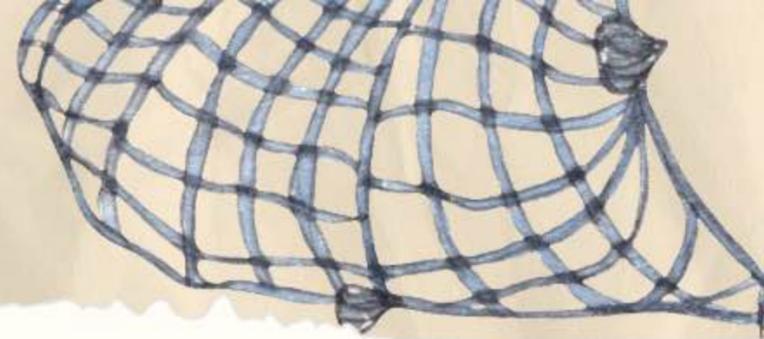
แนวคิดเรื่องขยะทะเล ขยะทะเลเปรียบเสมือนร่องรอยทางกายภาพจากการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ ทั้งที่เกิดจากความตั้งใจและอุบัติเหตุ ไม่ว่าจะผ่านการทิ้งโดยตรงหรือถูกพัดพาจากแหล่งน้ำและกระแสน้ำ ซึ่งองค์ประกอบส่วนใหญ่ของขยะเหล่านี้กว่าร้อยละ 80 คือวัสดุประเภทพลาสติก เช่นถุงพลาสติกและขวดน้ำ เนื่องจากมีอายุการใช้งานยาวนานและสลายตัวยาก นอกจากนี้ยังพบเครื่องมือประมงประเภท อวน กุ้ง สำหรับต้นตอของปัญหาขยะทะเลนั้นมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับกิจกรรมบนบกเป็นหลัก

2.แนวคิดเรื่องของการกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนถือเป็นหัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในระดับท้องถิ่น โดยมีพื้นฐานมาจากแนวคิดที่ต้องการให้คนในชุมชนมีบทบาทในการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม และร่วมรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อให้โครงการพัฒนาต่าง ๆ สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงและสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ร่วมกัน

แนวคิด

และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3. การสร้างมูลค่าเพิ่มในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะทะเล

การสร้างมูลค่าเพิ่มในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะทะเล คือกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ที่เปลี่ยนสถานะจากวัสดุไร้ค่า ให้กลายเป็นทรัพยากรที่มีประโยชน์ใช้สอยและมูลค่าสูงขึ้น โดยอาศัยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญเพื่อให้เกิดมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งแนวทางที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันคือการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ่านการ "อัพไซเคิล" (Upcycling) ที่มุ่งเน้นการออกแบบและสร้างสรรค์สิ่งใหม่โดยไม่ทำลายเนื้อวัสดุเดิมทั้งหมด เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและราคาสูงกว่าเดิม

4. แนวคิดหลักและวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวทางการแสวงหาความรู้ที่หลอมรวมเอาการวิจัย การปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมเข้าไว้ด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้คนในชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมายร่วมกันสำรวจปัญหา ตัดสินใจเลือกทางออก และลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทางที่ดีขึ้น ซึ่งหัวใจสำคัญของแนวคิดนี้

แนวคิด

และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

5.กระบวนการ หลักการและเทคนิควิธีการบริหาร และพัฒนาชุมชน

กระบวนการบริหารและพัฒนาชุมชนตั้งอยู่บนหลัก
การพื้นฐานที่เน้น "คน" เป็นศูนย์กลาง โดยให้ความสำคัญ
สำคัญกับการพึ่งพาตนเองและการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น
ให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้กลไกประชาธิปไตยที่
เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเท่า
เทียม

วิธีการดำเนินงาน

1. พื้นที่ศึกษา

ชุมชนทอนลิสบง อำเภอกะลันตาน้อย
อำเภอกะลันตา จังหวัดกระบี่ และ กลุ่ม
วิสาหกิจลันตาบาติก

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาเรื่อง การสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะทะเลโดย
กระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กร ชุมชนทอนลิสบง โดย
ใช้ทุนชุมชนเป็นฐาน ในครั้งนี้ นิสิตได้กำหนดผู้ให้ข้อมูล
สำคัญ จำนวน 10 คน ดังต่อไปนี้

- 1.ประธานของกลุ่มวิสาหกิจลันตาบาติกและ
สมาชิกกลุ่มจำนวน 3 คน
- 2.ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน
- 3.สมาชิกในชุมชนบ้านทอนลิสบง จำนวน 5 คน

3. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ประเภทของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท โดยให้ครอบคลุมตามขอบเขตด้านเนื้อหา ซึ่งประกอบด้วย

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่มีผู้ได้ลงไปเก็บรวบรวมมาด้วยตนเองโดยใช้เครื่องมือ 7 ชิ้นในการศึกษาชุมชนซึ่งมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกต ทั้งการสังเกตและสัมภาษณ์

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพทั่วไปของชุมชนและกลุ่มวิสาหกิจสันตปาติก ตลอดจนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะทะเลโดยกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนทอนลิบง

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยมีวิธีการดังนี้

- การสังเกต การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตที่เข้าไปดูการดำเนินงาน ชุมชนและกลุ่มวิสาหกิจสันตปาติก เพื่อให้ได้ข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

- การสัมภาษณ์ โดยจะสัมภาษณ์ตามแนวทางที่สอดคล้องทั้งในเรื่องของสภาพทั่วไปของชุมชน และ การพัฒนาผลิตภัณฑ์กับกลุ่มสันตปาติก

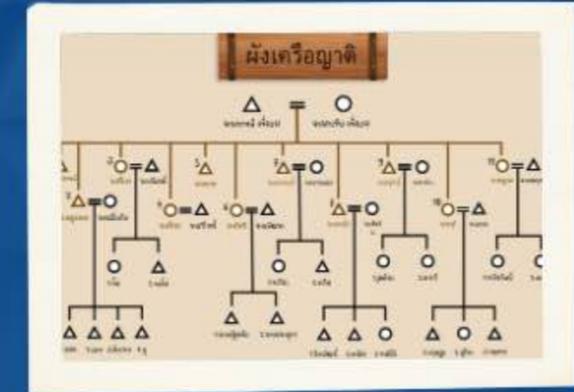
ขั้นตอน

การดำเนินงาน

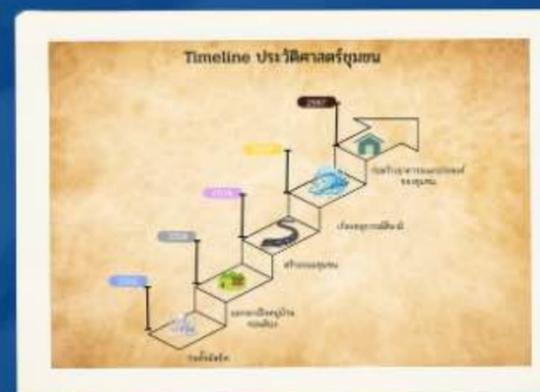
เครื่องมือ7ชิ้น ในการศึกษาชุมชน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบริบทและสภาพปัญหาของชุมชน

ดำเนินการศึกษาบริบทของชุมชนโดยการศึกษาด้วยเครื่องมือ7ชิ้น ในด้านวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ควบคู่กับการศึกษาสภาพปัญหาที่ชุมชนเผชิญ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจทรัพยากรเพื่อการยังชีพ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาขยะทะเลและเครื่องมือประมงที่ถูกทิ้งร้าง ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและคุณภาพชีวิตของชุมชน

กิจกรรม	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ย.	พ.ย.	ธ.ค.
ประเพณีสงกรานต์	←→											
ประเพณีเข้าพรรษา	←→											
ประเพณีออกพรรษา	←→											
ประเพณีลอยกระทง	←→											
ประเพณีทำบุญ	←→											

แผนที่เดินดิน บ้านทอนลิบง

 กลุ่มเครื่องแกงบ้านทอนลิบง

 หอประชุมประจำหมู่บ้าน

 ท่าเรือโต๊ะเต้ไม้

 Viewpoint

 ท่าเรือโต๊ะคลองเล่ง

 มลายู

 กุโบร์

 ประปาชุมชน

 มัสยิดกลาง

 ลันตาบาติก

 บ่อกึ่ง

 บ้านชาวบ้านในชุมชน

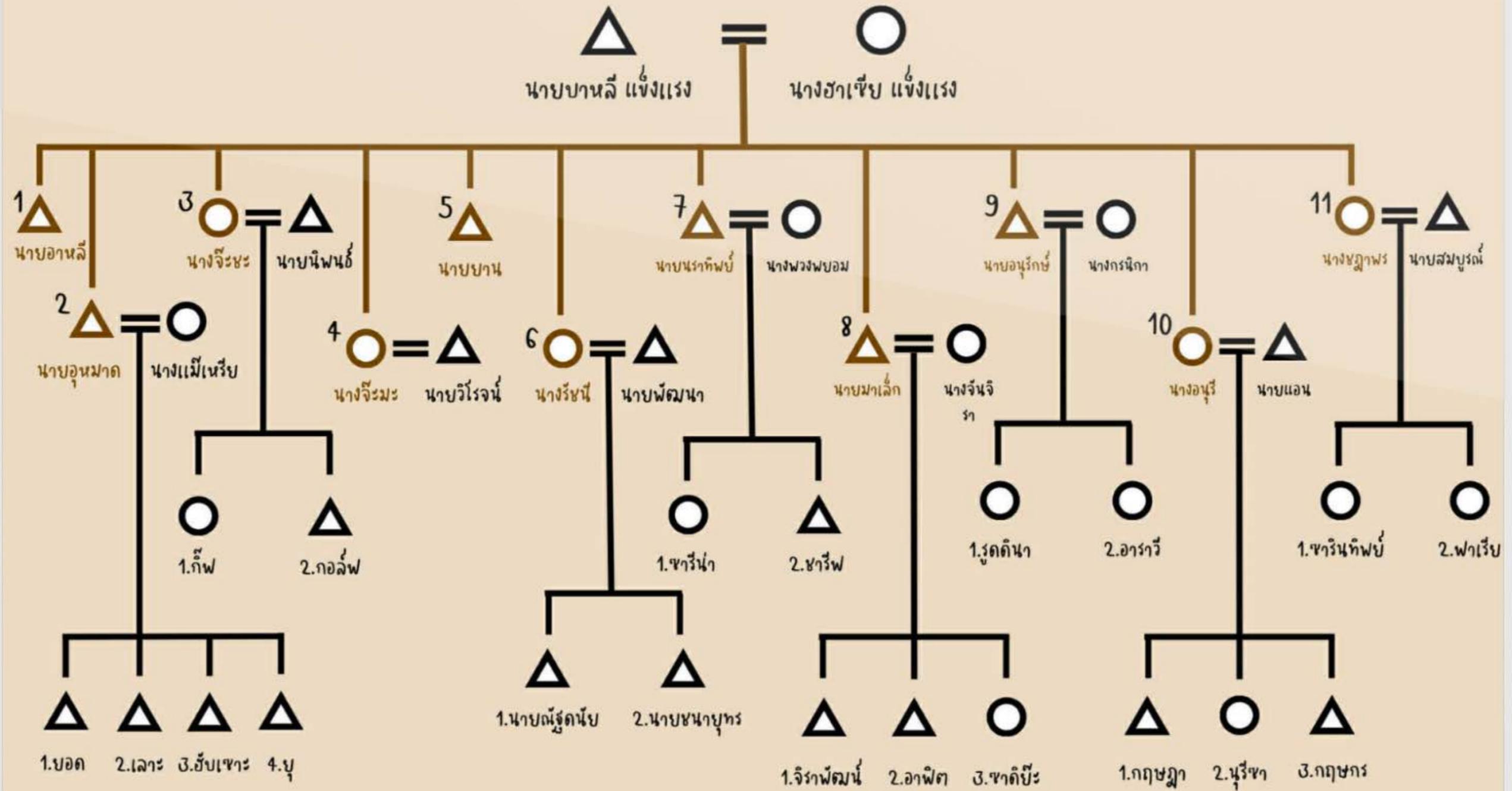
 ต้นโกงกาง

 ต้นปาล์ม

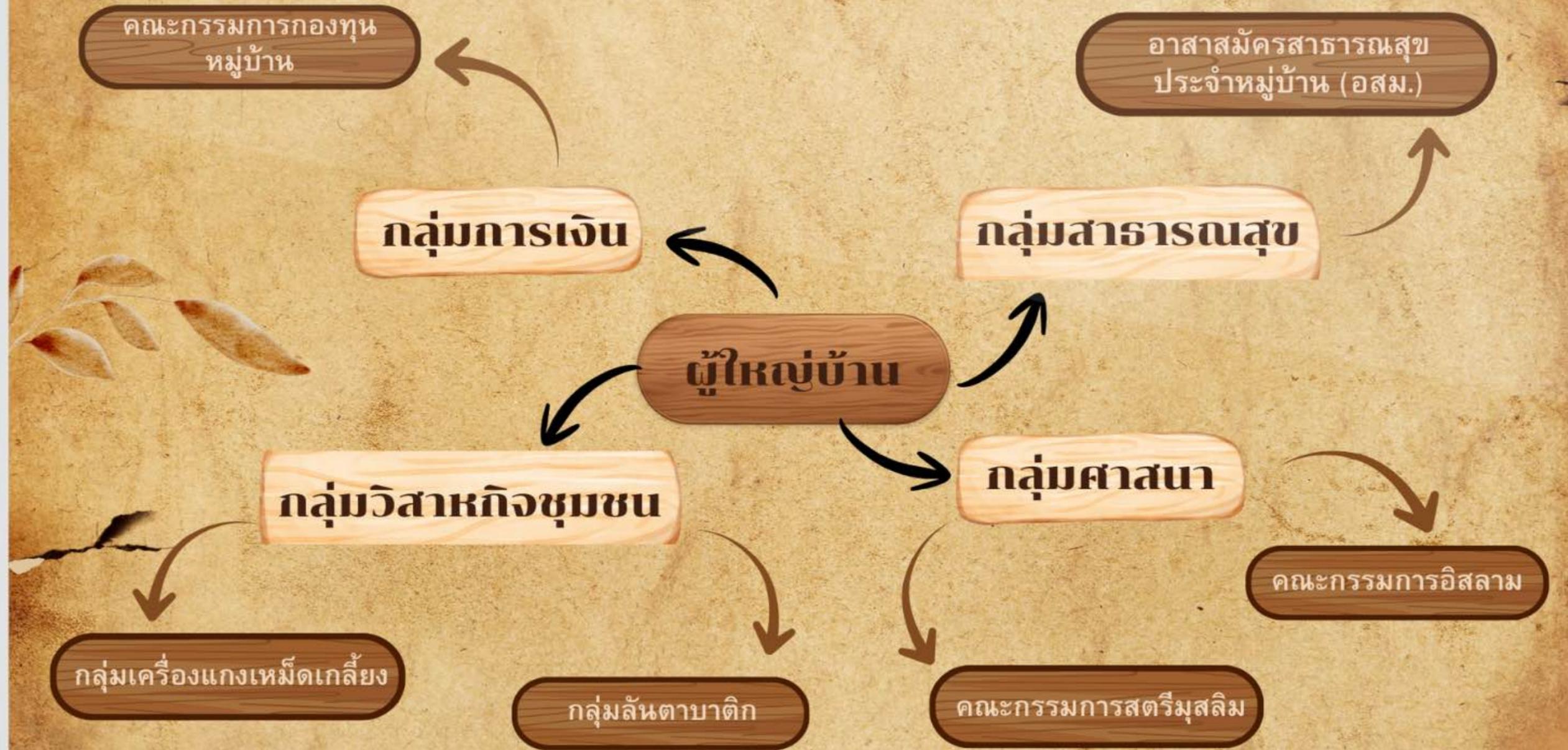
 ต้นยางพารา

ผังเครือญาติ

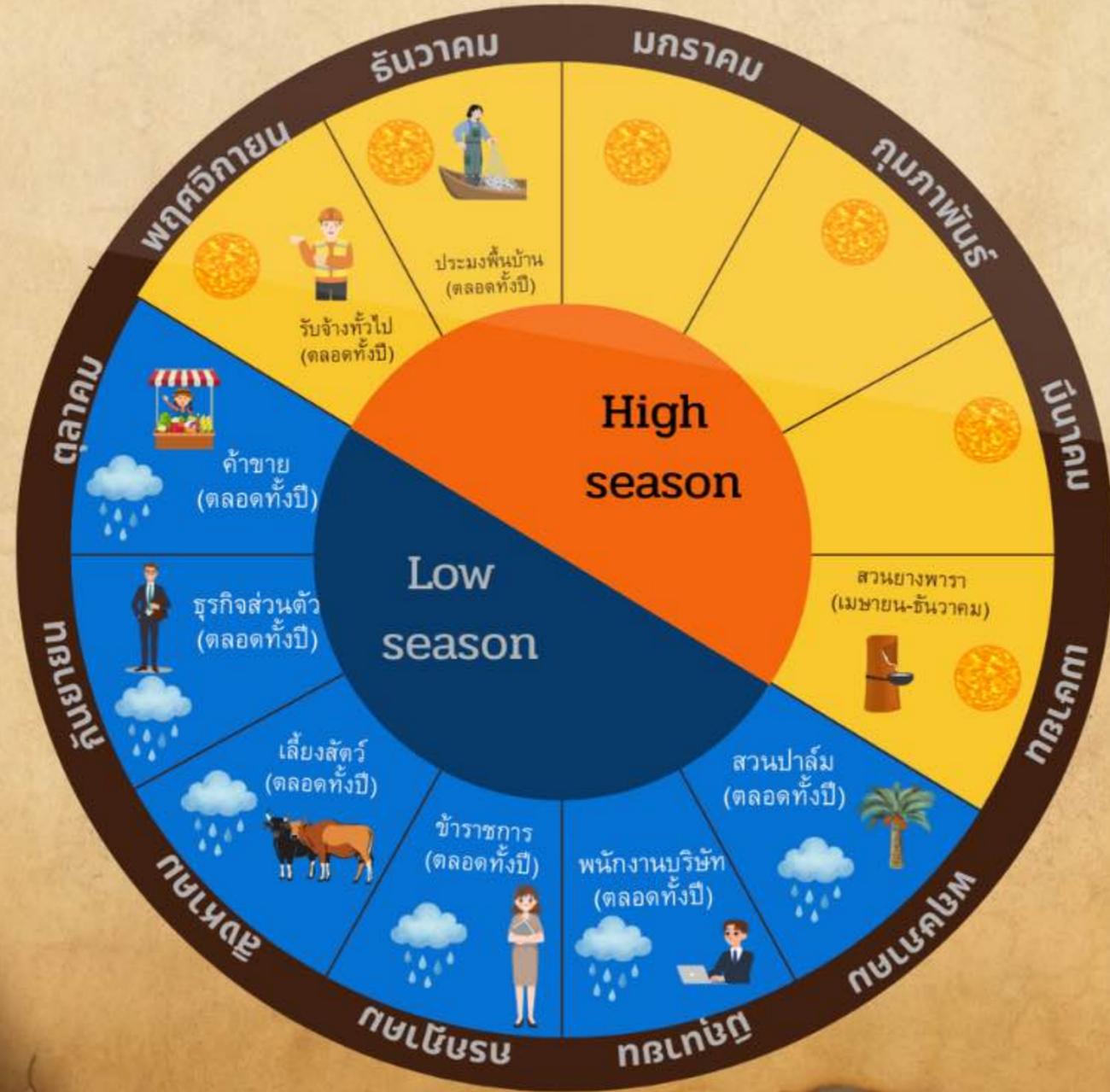
โครงสร้างองค์กรชุมชน “บ้านทอนลิบง”

บ้านทอนลิบง

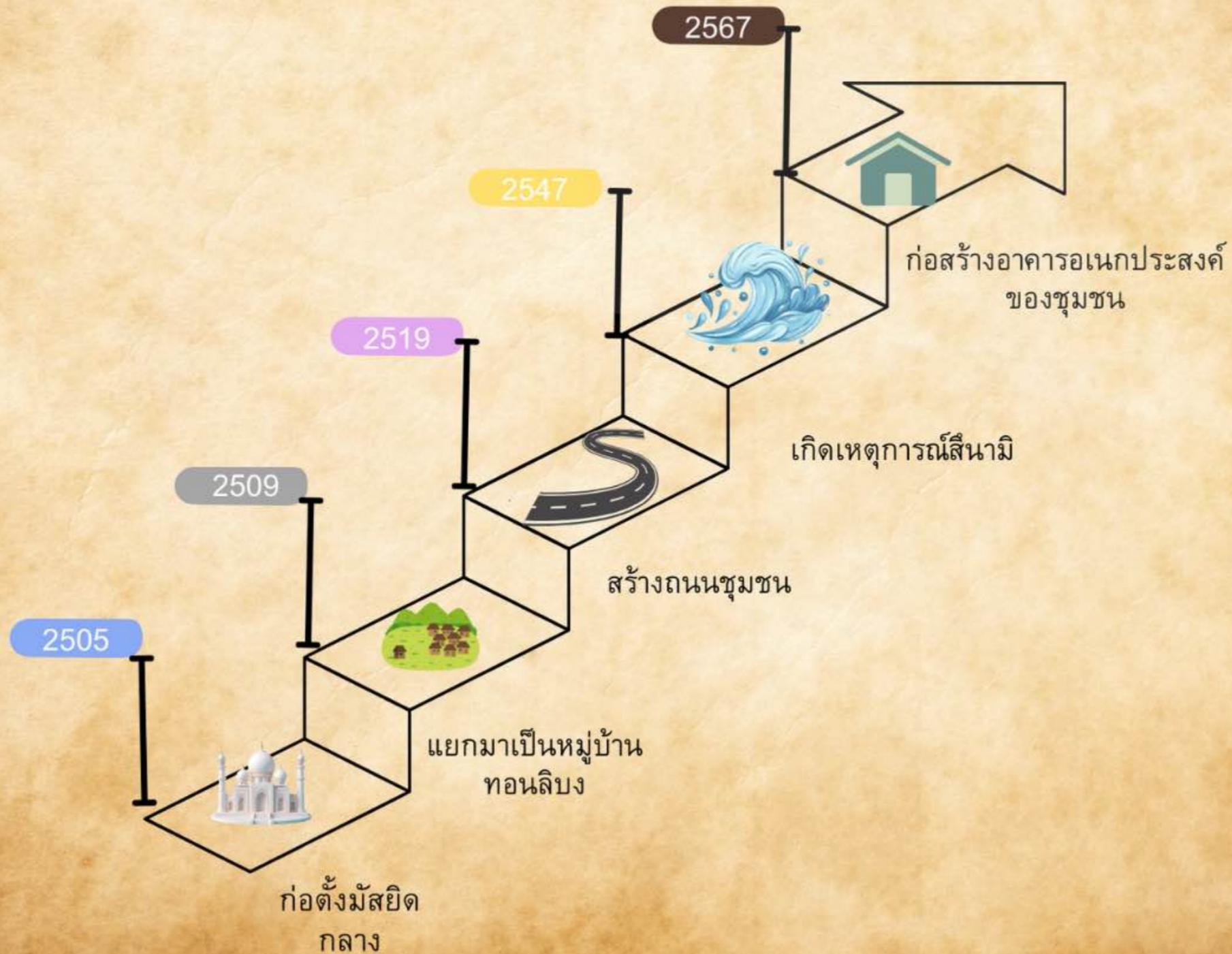
ปฏิทินอาชีพ

	ข้าราชการ		ฤดูร้อน
	พนักงานบริษัท		ฤดูฝน
	ประมงพื้นบ้าน		สวนปาล์ม
	รับจ้างทั่วไป		สวนยางพารา
	ค้าขาย		ธุรกิจส่วนตัว
	เลี้ยงสัตว์		

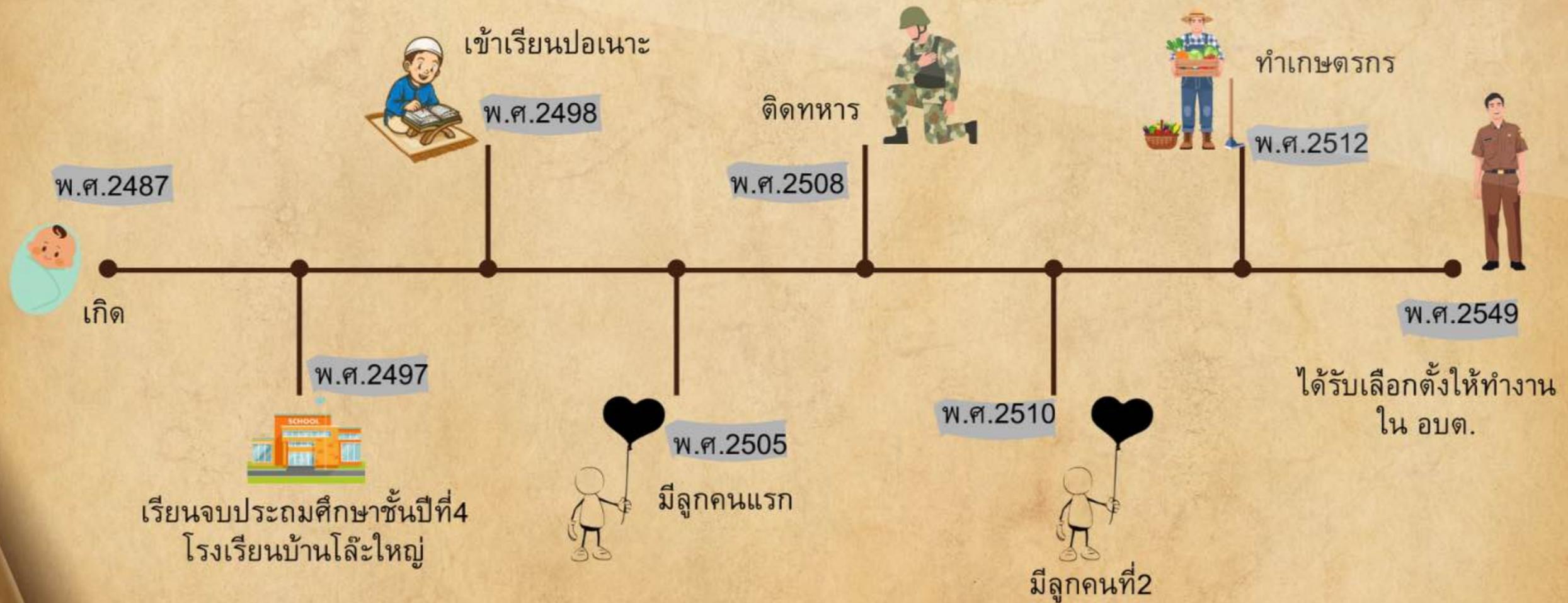

Timeline ประวัติศาสตร์ชุมชน

ประวัติชีวิต

นาย หมัด สมนึก อายุ 81 ปี

ขั้นตอน

การดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์และกำหนดแนวทางในการพัฒนา และแก้ไขปัญหา

นำข้อมูลบริบทและสภาพปัญหาที่ได้จากการศึกษา มาวิเคราะห์ พบว่า ปัญหาขยะทะเลไม่เพียงเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่ยังสามารถพัฒนาเป็นโอกาสทางเศรษฐกิจของชุมชนได้ จึงกำหนดแนวทางการพัฒนาโดยเน้นการนำขยะทะเลมาสร้างมูลค่าเพิ่ม การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน การพัฒนาเยาวชน และการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขั้นตอน

การดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำโครงการและวางแผนโดย กระบวนการมีส่วนร่วม

เปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน และประชาชน เข้ามา
มีส่วนร่วมในการระบุปัญหา กำหนดเป้าหมาย
ออกแบบกิจกรรม และจัดทำแผนปฏิบัติการ ผ่าน
การประชุมกลุ่มย่อย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วม
กัน เพื่อส่งผลให้โครงการมีความสอดคล้องกับ
ความต้องการและศักยภาพของชุมชน พร้อมทั้ง
สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน

ขั้นตอน

การดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการตามแผนและกิจกรรม

ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรม ประกอบด้วย

กิจกรรมที่ 1 : จัดกิจกรรมเก็บขยะครัวเรือนและชายฝั่งโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

กิจกรรมที่ 2 : การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ ขยะทะเลและการจัดการอย่างยั่งยืน

กิจกรรมที่ 3 : การถ่ายทอดทักษะและแปรรูป ขยะทะเลเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน

กิจกรรมที่ 4 : การลงมือปฏิบัติจริงในการผลิต กระเป๋าจากขยะทะเลโดยกระบวนการมีส่วนร่วม ของชุมชน

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปและถอดบทเรียน

- ภายหลังกการดำเนินโครงการ สรุปบทเรียนร่วมกับชุมชน เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางพัฒนาในอนาคต
- ผลการถอดบทเรียนพบว่า เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เกิดการเรียนรู้จากการอบรมและการลงมือปฏิบัติ เพื่อเชื่อมโยงปัญหาสิ่งแวดล้อมกับโอกาสทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน อันนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

ผลการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบริบท สภาพทั่วไป และการจัดการขยะทะเลของชุมชนทอนลิบง

1 บริบท สภาพทั่วไป และการจัดการขยะทะเลของชุมชนทอนลิบง
บริบทและสภาพทั่วไปของชุมชน
ชุมชนบ้านทอนลิบง (หมู่ที่ 6) ตั้งอยู่บนตำบลเกาะลันตาน้อย จังหวัดกระบี่ เป็นชุมชนประมงพื้นบ้านที่ยังคงรักษาความสงบเรียบง่ายและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมุสลิมไว้อย่างเข้มแข็ง ท่ามกลางบริบทของการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง ชุมชนแห่งนี้จึงเป็นภาพสะท้อนของวิถีชีวิตชาวเลที่พึ่งพาธรรมชาติ เคารพทรัพยากร และดำรงชีวิตบนฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างกลมกลืน

ข้อมูลพื้นฐานชุมชน แผนที่ชุมชนโดยสังเขป (แผนที่เดินดิน)

แผนที่เดินดิน บ้านทอนลิบง

 กลุ่มเครื่องแกงบ้านทอนลิบง

 หอประชุมประจำหมู่บ้าน

 ท่าเรือโต๊ะเต๊ะโขง

 Viewpoint

 ท่าเรือโต๊ะหลงเล่ง

 บาลาย

 กุโบร์

 ประปาชุมชน

 มัสยิดกลาง

 ลันตาบาติก

 บ่อกุง

 บ้านชาวบ้านในชุมชน

 ต้นโกงกาง

 ต้นปาล์ม

 ต้นยางพารา

ประวัติศาสตร์การตั้งชุมชน

เดิมหมู่ที่ 6 บ้านทอนลิบงเคยเป็นหมู่บ้านเดียวกับหมู่ที่ 3 บ้านทุ่ง แต่แล้วด้วยขนาดของพื้นที่ของหมู่ที่ 3 บ้านทุ่งมีพื้นที่กว้างในการเรียกประชุมของหมู่บ้านชาวบ้านบางส่วนไม่สามารถไปประชุมได้เนื่องด้วยการประชาสัมพันธ์ตามสายที่ไม่ครอบคลุมพื้นที่ทำให้เมื่อมีกิจกรรม หรือ ข่าวที่สำคัญที่ทางผู้ใหญ่แจ้งให้ทราบ ชาวบ้านไม่รับรู้และเป็นปัญหาในที่สุด ทางด้านนายหมัด สมนึก อดีต ส.อบต. 7 สมัย จึงมีความคิดที่จะแยกหมู่บ้านออกจากบ้านทุ่งและมีการดำเนินการยื่นขอแยกหมู่บ้านต่อนายอำเภอ และใช้ชื่อหมู่บ้านว่าทอนลิบงโดยมีความหมายว่า “ทอน” คือ อยู่หลังเขาในชอก ในชอย “ลิบง” คือ ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ลักษณะคล้ายต้นหมาก ดังนั้นทอนลิบงจึงมีความหมายว่า ต้นไม้ที่อยู่หลังเขาในชอก ชอย

ที่ตั้ง

- ทิศเหนือ จด บ้านทุ่งหมู่ที่ 3 ตำบลเกาะลันตาน้อย
- ทิศใต้ จด บ้านโละใหญ่หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะลันตาน้อย
- ทิศตะวันออก จด ติดกับทะเลอันดามัน
- ทิศตะวันตก จด ป่าชายเลนฝั่งอันดามัน

สถานที่สำคัญ

- มัสยิดบ้านกลาง 1 แห่ง
- โรงเรียนสอนศาสนา 1 แห่ง

ลักษณะภูมิประเทศภูมิอากาศและฤดูกาล

1.บ้านทอนลิบง ตั้งอยู่ติดริมทะเลอันดามัน บางช่วงมีแนวป่าชายเลนปกคลุมชายฝั่ง มีลักษณะเป็นที่ราบเชิงภูเขา เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม

2.ภูมิอากาศ มีลักษณะร้อนชื้น ในช่วงกลางวันมีลมพัดตลอดเวลา กลางคืนจะมีอากาศหนาวบ้างบางฤดู เช่น มรสุม เดือน ตุลาคม ถึง มกราคม ลมทะเลพัดตลอด

3.ฤดูกาล

- ฤดูร้อน เริ่มพฤศจิกายน ถึง เมษายน
- ฤดูฝน เริ่มพฤษภาคม ถึง ตุลาคม

จำนวนประชากรและการตั้งครัวเรือน

- จำนวนครัวเรือน 113 ครัวเรือน
- จำนวนประชากร ทั้งหมด 475 คน
- แบ่งออกเป็น ชาย 236 คน หญิง 239 คน

สาธารณูปโภคในชุมชน

- แหล่งน้ำธรรมชาติ 1 แห่ง
- แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น 1 แห่ง
- บ่อน้ำตื้น 3 แห่ง
- บ่อบาดาล 5 แห่ง

อาชีพและรายได้ของคนในหมู่บ้าน

- อาชีพเกษตรกร -สวนยาง สวนปาล์ม รายได้ประมาณ 15,000 บาท คิดเป็น 70 %
- อาชีพประมง รายได้ไม่แน่นอน ตกวันละประมาณ 500 บาท คิดเป็น 20 %
- อาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้ประมาณ 8,000-12,000 บาท คิดเป็น 9 %
- อาชีพค้าขาย คิดเป็น 1 %

การจัดการขยะทะเลของชุมชนทอนลิบง

- ผลด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนทอนลิบงมีการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะทะเลอย่างชัดเจน โดยองค์กรชุมชนและประชาชนทั่วไปเข้ามามีบทบาท ตั้งแต่การเก็บรวบรวม ไปจนถึงการแปรรูปขยะทะเล การดำเนินกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมช่วยสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะทะเล

- ผลด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะทะเล ขยะทะเลที่เดิมถูกมองว่าเป็นของไร้ค่า ได้ถูกนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น กระเป๋า พวงกุญแจ ส่งผลให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ชุมชนสามารถนำวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ สร้างรายได้เสริมหรือเป็นอาชีพเสริมให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

- ผลด้านสังคมและการเรียนรู้ร่วมกัน โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างองค์กรชุมชนและประชาชน ผ่านการอบรมและการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ชุมชนมีความรู้และทักษะในการจัดการขยะทะเลอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์และความสามัคคีในชุมชน เกิดเครือข่ายความร่วมมือด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลในระดับพื้นที่

ผลการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะทะเล

ผลการดำเนินงานแสดงให้เห็นว่า กระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ โดยองค์กรชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ ได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บขยะทะเล

นิสิตและชาวบ้านได้มีการไปเก็บขยะทะเลตามแนวชายฝั่ง เนื่องจากขยะทะเลเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างผลิตภัณฑ์ในครั้งนี้

2. การฝึกอบรม

นิสิตได้มีการจัดฝึกอบรมให้แก่คนในชุมชนที่สนใจ เข้าร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะทะเล เพื่อให้ความรู้แก่คนในชุมชนรวมถึงให้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่นิสิตต้องการพัฒนาในครั้งนี้

3. การลงมือปฏิบัติทำผลิตภัณฑ์จริง

นิสิตและคนในชุมชนได้ร่วมกันจัดทำผลิตภัณฑ์ นั่นก็คือกระเป๋า โดยมีขยะทะเลเป็นองค์ประกอบหลักในการทำครั้งนี้

ผลการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะทะเลโดย
กระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 1 : สำรวจและสัมภาษณ์กลุ่มวิสาหกิจล้นตาบาติก
นิสิตได้ลงพื้นที่เพื่อเข้าไปสำรวจและสัมภาษณ์กลุ่มวิสาหกิจ
ล้นตาบาติก เพื่อเรียนรู้และหาแนวทางในการสร้าง
ผลิตภัณฑ์รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์

ขั้นตอนที่ 2 : ออกแบบผลิตภัณฑ์จากขยะทะเล จากการศึกษา
ได้ศึกษาจึงนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดย
มีการออกแบบร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจล้นตาบาติก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะทะเลโดย กระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนท้องถิ่น

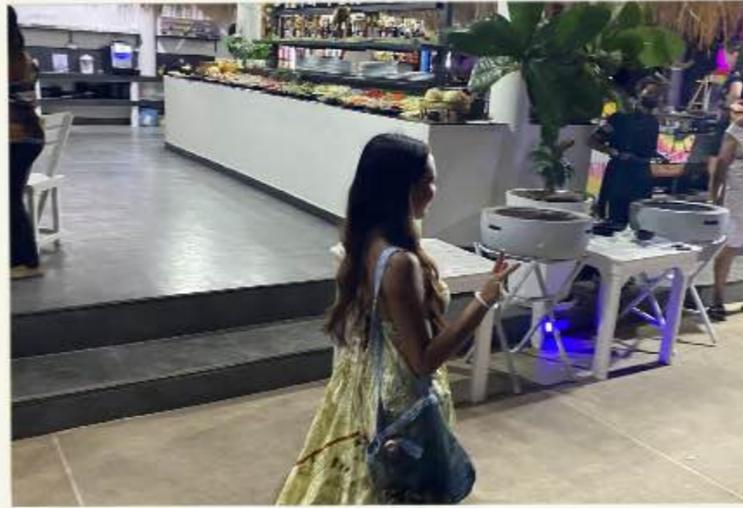

ขั้นตอนที่ 3 : ลงพื้นที่หาขยะทะเล เนื่องจากการสร้างผลิตภัณฑ์ในครั้งนี้มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะทะเล นิสิตจึงได้ลงพื้นที่จริงเพื่อไปเก็บขยะทะเลตามแนวริมชายฝั่ง

ขั้นตอนที่ 4 : ลงมือสร้างผลิตภัณฑ์ นิสิตได้ลงมือทำผลิตภัณฑ์ร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจสันตปาติก และคนในชุมชน เพื่อเป็นการให้ความรู้แก่คนในชุมชน และเป็นแนวทางในการสร้างอาชีพในอนาคต โดยมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะทะเล

ขั้นตอนที่ 5 : นำผลิตภัณฑ์ที่ผลิตไปจำหน่าย ได้นำ
ผลิตภัณฑ์ที่ร่วมกันทำไปจำหน่ายที่ El PillaxLanta Resort
มีการจัดบูท และนำสินค้าร่วมเดินแบบโชว์ เพื่อเป็นการ
โปรโมทผลิตภัณฑ์แก่นักท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 6 : จัดทำแผนธุรกิจเพื่อสังคมเพื่อส่งเสริมมูลค่ากิจกรรมและผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม และสร้างความยั่งยืนให้แก่ชุมชน

BUSINESS MODEL CANVAS

Upcycling bag

KEY PARTNERS

พันธมิตรหลัก :

- กลุ่มแปรรูปกระเป๋าผ้าลันตาบาติก พันมิตรด้านการผลิต
- โรงแรม El Pillax Lanta Resort สนับสนุนเรื่องการออกบูทสินค้า

KEY ACTIVITIES

กิจกรรมหลัก :

- ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้กับสมัยและใช้งานได้จริง
- กระบวนการตัดเย็บและผลิตโดยกลุ่มองค์กรชุมชน

VALUE PROPOSITIONS

คุณค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้า :

- กระเป๋าทุกใบมีเรื่องราวการอนุรักษ์ท้องถิ่นของชุมชน
- เปลี่ยนขยะทะเล (อวนเก่า, กุ้ง) ให้เป็นสินค้าแฟชั่นที่มีสไตล์
- งานฝีมือประณีตจากคนในชุมชน มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวไม่ซ้ำใคร

CUSTOMER RELATIONSHIPS

ความสัมพันธ์กับลูกค้า :

- เปิดรับความคิดเห็นในการแปรรูปผลิตภัณฑ์
- มีกิจกรรมให้ลูกค้า Workshop ของตกแต่งกระเป๋า

CUSTOMER SEGMENTS

กลุ่มลูกค้า :

- กลุ่มนักท่องเที่ยวสายอนุรักษ์ที่มาเที่ยวชุมชน
- กลุ่มคนที่สนับสนุนสินค้า Upcycling

KEY RESOURCES

ทรัพยากรหลัก :

- แรงงานฝีมือชาวบ้านในชุมชนทอนลิบง
- ขยะทะเล (อวน, พลาสติก, เศษผ้า) และวัตถุดิบเสริม
- อุปกรณ์แปรรูป จักรเย็บผ้า

SOCIAL VALUE PROPOSITIONS

คุณค่าทางสังคม :

- ลดปัญหาขยะทะเลโดยนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์
- สร้างรายได้เสริมและอาชีพให้กับคนในชุมชน
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

CHANNELS

ช่องทางการเข้าถึงลูกค้า :

- On-site: กลุ่มลันตาบาติก
- Online: Facebook Saychon Lanta Batik
- Events: งานออกบูทสินค้า โรงแรม El Pillax Lanta Resort

ธุรกิจช่วยใครบ้าง/อย่างไร

- กลุ่มองค์กรชุมชนทอนลิบง : มีรายได้เสริมจากการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆด้วยตนเอง
- กลุ่มประมงพื้นบ้าน : สามารถนำอุปกรณ์ประมงที่ไม่ใช้แล้ว เช่น อวน กุ้ง ฆ่ายาว เพื่อสร้างรายได้

COST STRUCTURE

โครงสร้างต้นทุน :

- ต้นทุนวัสดุ : เชือกเทียน, ด้าย, พวงกุญแจ
- ต้นทุนการผลิต : ค่าแรงสมาชิกกลุ่ม, ค่าไฟฟ้า
- ต้นทุนการตลาด : ค่าจัดส่งสินค้า

REVENUE STREAMS

แหล่งที่มาของรายได้ :

- รายได้จากการขายกระเป๋าผ้ารูปแบบต่างๆ
- ค่าบริการ Workshop จากขยะทะเลสำหรับนักท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 7 : นำรายได้จากการขายกระเป๋าupcycling

นำรายได้มาสนับสนุนการเข้าถึงอุปกรณ์การศึกษาของเยาวชน
เป็นSocial Enterpriseผ่านโมเดลการดำเนินธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

สรุปและอภิปรายผล

อภิปรายผล

ผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะทะเลจะเกิดผลอย่างยั่งยืนได้เมื่อประสานกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ากับแนวคิดการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ความสำเร็จของโครงการไม่ได้อยู่ที่ผลิตภัณฑ์เพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน ซึ่งสามารถเป็นต้นแบบการพัฒนาให้กับชุมชนชายฝั่งอื่นที่ประสบปัญหาในลักษณะเดียวกันได้

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- ควรพัฒนาระบบการคัดแยกและรวบรวมขยะทะเลในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีวัตถุดิบที่เพียงพอสำหรับการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน
- ควรส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะทะเลให้มีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งด้านรูปแบบ การออกแบบ และการใช้งาน เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาด

2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะทะเลในระยะยาว เช่น รายได้ ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน และคุณภาพชีวิตของประชาชน ควรขยายกลุ่มเป้าหมายไปยังเยาวชนหรือเครือข่ายชุมชนใกล้เคียง เพื่อศึกษาแนวทางการขยายผลและการสร้างเครือข่ายการจัดการขยะทะเลในระดับพื้นที่

THANK YOU

